מועצה אזורית
עמק -יזרעאל

ח' כסלו תשפ"ז
18 נובמבר 2026

שלום רב,

תושבות ותושבים יקרים.ות,
בעקבות ריבוי מקרי הכלבת שאירעו ברשויות השכנות לנו: שפרעם (כלב חיובי לכלבת), עפולה (תן חיובי לכלבת), גלבוע ועמק המעיינות, מצורף מידע מאת רשות הטבע והגנים, בנושא צמצום התפשטות מחלת הכלבת.

בימים אלו המועצה מפזרת באמצעות פקחי המועצה חיסוני כלבת עבור חיות הבר, במעטפת ההיקפית של היישוב. שימו לב כי כלבכם.ן קשורים ואינם משוטטים במרחב הציבורי ובשטחים הפתוחים של היישוב. החיסונים נועדו אך לחיות הבר, אך ככל שנתקלתם.ן בפיתיונות אלו, חשוב לדעת כי לא קיימת סכנת מגע ומספיק לשטוף את הידיים עם מים וסבון. ככל שחיית המחמד שברשותכם.ן נגסה בפיתיון, דעו כי לא נשקפת לה כל סכנה.

תודה על שיתוף הפעולה,
ד"ר גלית וונדר, מנהלת השירות הווטרינרי במועצה

צמצום מחלת הכלבת - זה בידיים של כולנו!
כלבת היא מחלה מסוכנת לבני אדם ולבעלי חיים, ומחייבת טיפול מיידי. מעבירי המחלה העיקריים הם תנים, שועלים ולאחרונה גם כלבים משוטטים, כמו כן גם גיריות נמצאו חיוביות לכלבת באזור רמת הגולן.

מה מביא להתפשטות המחלה בחיות בר?
גורם מרכזי להתפשטות המחלה בקרב חיות הבר הוא צפיפות יתר כתוצאה מריבוי לא טבעי. ככל שצפיפות אוכלוסיותיהן גדולה יותר, כך עולה הסיכוי להעברת המחלה.
הגורם המכריע להתפתחותן של אוכלוסיות יתר של תנים ושל חיות אחרות הוא כמויות גדולות של מזון זמין במרבית ימות השנה מפעילות האדם. בסביבת מזון זמין צאצאים רבים יותר מגיעים לגיל בגרות, וכך נוצרות אוכלוסיות צפופות. מזון זמין נמצא בכל מקום – במזבלות, בפחי אשפה לא סגורים, בשיירי מזון של חיות בית (כלבים וחתולים) ובמתקני גידול בעלי חיים כגון לולים, רפתות, דירים, בריכות דגים, ועוד. בנוסף, המזון הקל להשגה מושך את חיות הבר אל האדם ואל חיות הבית והמשק, ומגביר חשיפה מסוכנת לחיות נגועות.

מה עושים.ות?
רשות הטבע והגנים עוסקת במחלת הכלבת בכובד ראש, ועובדת בשיתוף פעולה עם כלל הגורמים האחראים, בהם השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות והרשויות המקומיות. הרשות שותפה לשירותים הווטרינריים של משרד החקלאות בפרויקט חיסון התנים והשועלים נגד כלבת. במסגרת הפרויקט מפזרים מכלי טיס ומהקרקע תרכיבי חיסון אוראליים נגד מחלת הכלבת, במטרה לחסן את התנים והשועלים. פעולות אלו חשובות, אך יעילותן מוגבלת ויש לנקוט באמצעים נוספים למניעת התפתחותן של אוכלוסיות יתר של תנים, שועלים וחיות בר אחרות. הדבר המרכזי עליו כולנו יכולים.ות להשפיע הוא טיפול בזמינות המזון ופסולת האדם וסילוק מקורות המשיכה בנקודות האכלה ביישובים.

מועצה אזורית
עמק -יזרעאל

להלן מספר פעולות יעילות ופשוטות שכולנו יכולים.ות לעשות:

סלקו מקורות של מזון זמין
אין להשאיר אשפה גלויה, יש לפנותה לפחי אשפה ולסגור אותם היטב.
אין להשליך פגרי עופות, דגים וחיות משק במקום נגיש לבעלי חיים אלא לפנותם למכלים סגורים המיועדים לכך.

גידור מונע
יש לגדר רפתות, דירים, לולים, מפטמות, וגם אתרי הטמנת פסולת ומרכזי מזון.

הגנו על חיות המחמד
אל תניחו לחיות המחמד שלכם.ן לשוטט לבדן. בטיול עם הכלב עליו להיות קשור. חובה לחסן את הכלבים נגד כלבת ומומלץ מאוד לחסן את גם את החתולים. חיסון חיות הבית וחיות המשק הוא באחריותכם.ן.

האכילו בחוכמה
אין להשאיר מזון לחיות מחמד בכלים פתוחים מחוץ לבית. מוטב להאכילן בשעות היום ולא בשעות הלילה (השעות שבהן חיות הבר פעילות) ואת השאריות אין להשאיר בחוץ. ככל שמתבצעת האכלה מחוץ לבית, יש להמתין כי חיית המחמד תסיים את הארוחה ולאחר מכן יש לפנות מייד את שאיריות המזון מהמקום.

שמרו מרחק
האכלת חיות בר והתיידדות איתן עלולות לגרום לשינוי בהתנהגותן ולהפחית את חששן הטבעי מבני אדם.

ננשכתם.ן/נשרטתם.ן על ידי חיה (יונק) ?

יש לשטוף בכל ההקדם את מקום הפצע במים זורמים ובסבון למשך 15 דקות לחטא עם תמיסת אלכוהול 70% או תמיסת יוד, ולפנות במיידי למשרד הבריאות לצורך המשך טיפול. ככל שחיית המחמד אשר ברשותכם.ן ננשכה או הותקפה על ידי חיית בר, יש לפנות באופן מידי לשירות הווטרינרי במועצה באמצעות מוקד המועצה **04-6520100 .**

מועצה אזורית
עמק -יזרעאל

טבע ממרחק בטוח: מצמצמים כניסת חיות בר ליישובים

חיות בר נכנסות לתחומי יישובים מפני שבהם קל יותר להשיג מזון ולעיתים גם מים ומקומות מחסה. בשל כך חיות בר ממינים מסוימים התרגלו לקרבת האדם ואיבדו את הפחד ממנו, והן מתועדות בתדירות הולכת וגדלה בקרבת יישובים ואף בתוכם, וכן בשטחי חקלאות, במפעלים ובבסיסי צבא.

קרבה של חיות בר לאדם אינה רצויה והיא מזיקה להן וגם לנו. מלבד חשש ואי־נוחות במפגש עמן, מינים מסוימים עשויים לגרום גם למפגעים ולמטרדים. חשוב לזכור שהרחקת חיות בר ממקומות יישוב מבלי לטפל בגורמי משיכתן אליהם אינה יעילה. ללא שיתוף פעולה של כולנו לא יימצא פתרון הולם לכניסת חיות הבר ליישובים.

בואו נכיר את חיות הבר שנוטות לחפש מזון ו/או מסתור בישובים שלנו:

דרבן מצוי
מכרסם גדול שעל גופו שערות קשות בצורת דרבנות (מעין קוצים) ארוכים.
אורך: 70-90 ס"מ ויותר
צבע: זכר: חום ושחור; נקבה: שחור ולבן.
מזון עיקרי בטבע: פקעות, עשב, שורשים, ירקות. נוהג להשיג מזונו בחפירה בקרקע.
אזורי מחיה בטבע: חי בשטחים פתוחים ושוכן במחילות.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: אזורי מסתור של חללים מתחת למבנים ביישובים משמשים לו אתר משכן מלאכותי, המהווה משאב חיוני עבורו.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: סגירה של פתחים מתחת לבתים ומבנים.

תן זהוב
טורף בינוני ממשפחת הכלביים.
אורך: כ-75 ס"מ
צבע: חום-אפור, חום-זהוב.
מזון עיקרי בטבע: יונקים קטנים ועופות, פגרי בעלי חיים ופירות עסיסיים.
אזורי מחיה בטבע: שטחים פתוחים באיזורים הים תיכוניים בארץ.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: שאריות מזון ופסולת אורגנית בתחומי היישוב ובפחים פתוחים.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: לסגור היטב פחים ולאסוף את האשפה מביבם, להימנע מלהשאיר מזון לחיות בית ברחובות ובחצרות ולאסוף את השאריות.

שפן סלעים
פרסונן קטן הניזון מצומח.
אורך: 30-40 ס"מ
צבע: חום בהיר
מזון עיקרי בטבע: עלים של עצים ושיחים עשבוניים.
אזורי מחיה בטבע: חי בתוך חללים במערומי סלע. חללי הסלע משמשים לו מסתור ומעניקים לו הגנה, והוא מתרחק מהם עד לטווח כמה עשרות מטרים.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: אתרי מסתור שנוצרו במסלעות או במבנים נטושים.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: לסגור את המסלעות או לאטום אותן באופן שלא יאפשר שימוש בחללים אלה.

שועל מצוי
טורף קטן ממשפחת הכלביים.
אורך: 50-60 ס"מ
צבע: חום-אדמדם, חום-כהה.
מזון עיקרי בטבע: עופות, לטאות, מכרסמים, ביצים, חרקים ופירות.
אזורי מחיה בטבע: שטחים פתוחים, חולות, חורש, מדבר, יער.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: שאריות מזון ופסולת אורגנית בתחומי היישוב ובפחים פתוחים.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: לסגור היטב פחים ולאסוף את האשפה מביבם, להימנע מהשארת מזון לחיות בית ברחובות ובחצרות ולאסוף את השאריות.

נרית מצויה
יונק ממשפחת הסמוריים.
אורך: 80-90 ס"מ
צבע: הגוף אפור, על הפנים פסי אורך בצבע שחור ולבן.
מזון עיקרי בטבע: חרקים ופירות.
אזורי מחיה בטבע: חורשים ושטחים פתוחים.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: אתרי מסתור של חללים מתחת למבנים ביישובים משמשים לה אתר משכן מלאכותי, המהווה משאב חיוני עבורה.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: לסגור פתחים מתחת לבתים ולמסלעות מפני שמקומות אלו משמשים להן מאורות מלאכותיות.

אנפית בקר
עוף בגודל בינוני.
אורך: כ-50 ס"מ ויותר
צבע: נוצותיה של האנפית לבנות והמקור והרגליים אפורים-צהובים
מזון עיקרי בטבע: חרקים, אפרוחים, מכרסמים, עכבישים, זוחלים, דו-חיים, חסרי חוליות ואף יונקים קטנים.
אזורי מחיה בטבע: מתקבצות ללינה ועל עצים גבוהים ומקננות בהם.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: חורשות של עצים גבוהים המשמשות ללינה ולקינון.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: עוד לפני עונת הקינון אם ראיתם התקבצות של אנפיות ביישוב, פנו לפנות לרשות המקומית כדי שתקדם פעולה להרחקתן טרם עונת הקינון.

חזיר בר
יונק. חיית הבר הגדולה בישראל.
אורך: 130-150 ס"מ
צבע: אפור
מזון עיקרי בטבע: אוכל־כול - שורשים, פקעות, בלוטים, גרגירים, זוחלים ופגרים.
אזורי מחיה בטבע: חורשים, יערות ושטחים פתוחים. ביום מסתתר בסבך צומח.
סיבות לכניסה ליישובי אדם: חזיר נכנס לתחומי יישוב מכיוון שקל להשיג בהם מזון - אם בפחי אשפה, אם בגינות בקרקע רטובה שיש בה תולעים וחרקים.
הדרך הטובה ביותר למנוע קרבה: לא להשאיר מזון זמין מחוץ לבית וברחוב; לחזק שפחי האשפה סגורים ושאי־אפשר להפוך אותם; להשקות את הגינות בשעות הבוקר; לוודא שאין נזילת מים בחצר או בקרבת הבית; להקיף את הבית בגדר קשיחה בגובה כ-1.2 מ' שאינה מאפשרת כניסה של חזירי בר.

מפחיתים את גורמי המשיכה של חיות הבר לבתינו בדרך הנכונה:

- סוגרים את פחי האשפה.
- סוגרים נקודות מים פתוחות בתחומי היישוב.
- אוספים את הפירות שנופלים מעצי הבוסתנים שבחצרות.
- אוספים פסולת בשטחים ציבוריים ופרטיים.
- משקים גינות פרטיות בשעות הבוקר.
- מטפלים בתעלות ביוב שהזרימה בהן חופשית.
- לא משאירים בחוץ מזון זמין של חיות בית [כלבים וחתולים].
- מוודאים שמבני הציבור והמקלטים סגורים.
- סוגרים פתחים מתחת לבתים, מפנים גרוטאות, מסלעות וכדומה.
- מגדרים גינות קהילתיות וגינות ירק פרטיות.

ביישובים חקלאיים יש לגדר כראוי מתקני גידול של בעלי חיים המוחזקים מחוץ לבית [לולים, דירים, רפתות ופינות חי]. כמו כן יש להקפיד לפנות פגרים לפי תקנות משרד החקלאות והשירותים הווטרינריים.
שיתוף הפעולה של הקהילה בנידורו ובאטימתו של היישוב מפני כניסת חיות בר ימנע מטרדים של חיות בר.

לדיווחים: מוקד רשות הטבע והגנים 3639*
בוואטסאפ 054-9642434

האם מותר לפגוע בחיות בר?

בישראל חיות הבר מוגנות בחוק ואסור באיסור חמור לצוד, לפגוע או ללכוד אותן. רשות הטבע והגנים מופקדת על שלומן של חיות הבר מתוקף החוק בישראל והיא פועלת לצמצם את פגיעתן באדם ואת הטרדה הנגרמת לו. גם לחקלאי שסובל מטריפות של חיות בר אסור לפעול שלא כחוק. אין הוא רשאי לירות ביוזמתו בחיות בר ובוודאי שאסור לו לנסות להרעילן. בעבר ניסיונות הרעלה גרמו לאסונות חמורים לאוכלוסיות חיות הבר ולא פתרו כלל את בעיית הטריפות.

מועצה אזורית עמק יזרעאל ת.ד 90000 עפולה 1812003 | 04-6520111
www.eyz.org.il

מועצה אזורית
עמק יזרעאל

פיזור חיסונים אוראליים עבור התנים והשועלים ותקציר על מחלת הכלבת

בימים אלו, השירות הווטרינרי בשיתוף מחלקת אכיפה של המועצה, מפזרים חיסונים אוראליים באמצעות פיתיונות במעטפת ההיקפית של ישובי המועצה. זאת, במקביל לפיזור אווירי של חיסונים אוראליים על ידי משרד החקלאות ורשות הטבע והגנים. ככל שנתקלתם בחיסונים אלו, חשוב לדעת כי לא קיימת סכנת מגע ומספיק לשטוף ידיים עם מים וסבון. ככל שחיית המחמד שברשותכם נגסה בפיתיון, דעו כי לא נשקפת לה כל סכנה.

איך נראה פיתיון החיסון?

נוזלו כקופסת נפרורים קטנה
צבעו חום כהה ובעל ריח אופייני חזק של שמן דגים
המהווה מקור משיכה לתנים ושועלים לרצות לנגוס בו.

60 שניות על מחלת הכלבת (שיעור ביולוגיה קצרצר)

1

הכלבת הינה מחלה וירואלית המעוברת לרוב באמצעות הרוק, בזמן נשיכה, מבעל חיים נגוע לאדם או לבעל חיים אחר (הווירוס עלול להדביק גם בשריטה).

2

לאחר שהווירוס חודר לגוף, הוא מתקדם באיטיות רבה במעלה מערכת העצבים, עד למח. פרק זמן זה, מרגע החשיפה לנגיף ועד להתפרצות המחלה, מוגדר כתקופת הדגירה. במהלך תקופה זו, לא מופעים סימנים קליניים אצל מי שנחשף למחלה. בדרך כלל אצל בעלי חיים כלביים, תקופת הדגירה נמשכת מספר שבועות, עד חודשים ספורים.

3

סימני המחלה הסימנים הראשוניים אינם ספציפיים למחלת הכלבת אך במהלך עשרה ימים מפרוץ הסימנים, יופיע שיתוק בשרירי הנשימה ומוות בלתי נמנע. הסימנים המשמעותיים יכללו שינויים בהתנהגות; תנים ינהגו ללא פחד וינסו להתקרב לבני אדם וינסו לנשוך כל מה שנקרה בדרכם, יריירו מהפה, יירתעו משתיית מים ועוד.

4

מה עליי לעשות אם ננשכתי על ידי בעל חיים?
ראשית, חשוב מאוד לשטוף בהקדם וביסודיות את אזור הנשיכה, בסבון ובמים זורמים, על מנת להסיר עד כמה שאפשר את מגע הרוק של בעל החיים. יש לחטא את המקום עם אלכוהול 70% או עם תמיסת יוד. לאחר מכן, יש לפנות ללשכת הבריאות הקרובה לביתכם (אם היא סגורה, יש לפנות לחדר המיון בביה"ח הקרוב).

5

אם קיים חשש להדבקות בכלבת, יקבל הננשך חיסון נגד כלבת, אשר ימנע את התפתחות המחלה.

6

מדוע יש להטיל הסגר תצפית כלבת על בעל חיים שנשך? עם דיווח הנשיכה ללשכת הבריאות, תוציא הלשכה צו להסגרתו של בעל החיים הנושך. תקופת ההסגר על פי חוק הינה 10 ימים מיום הנשיכה. הסגר התצפית יאפשר לרופא הווטרינר לעקוב אחר בעל החיים הנושך ולזהות הופעת סימני כלבת. אם, חלילה, בעל החיים ימות במהלך עשרת ימים אלו, תבוצע בגופו בדיקה שלאחר המוות לאבחון המחלה (זאת מכיוון שלא ניתן לאבחן את המחלה בבדיקת דם פשוטה). במידה ובעל החיים לא יראה סימני מחלה בתוך 10 ימים, ניתן להסיק כי לא חלה בכלבת בעת שנשך.

שלכם,
ד"ר גליה וונדר, מנהלת השירות הווטרינרי